

ภาคผนวก ค

ภาพกิจกรรม

นวัตกรรมการพัฒนาท้องถิ่นเรื่อง การพัฒนาชุมชนต้นแบบด้านการอนุรักษ์ภูมิ
 ปัญญาพืชสมุนไพร : ศูนย์เรียนรู้สมุนไพร

ภาพที่ ค.1 อาคารศูนย์เรียนรู้สมุนไพร

ภาพที่ ค.2 ปรับปรุงอาคารจอดรถให้เป็นอาคารเรียนรู้

ภาพที่ ค.3 อาคารศูนย์เรียนรู้สีนวลสมุนไพรร และห้องน้ำ

ภาพที่ ค.4 ปรับปรุงปลูกลงดินเพื่อใ้ชุมชนได้เรียนรู้

ภาพที่ ค.5 ปรับภูมิทัศน์พร้อมปลูกสวนสมุนไพร

ภาพที่ ค.6 พืชสมุนไพรท้องถิ่นที่มีในสวนสมุนไพร (ชุมเห็ดเทศ)

ภาพที่ ค.7 พืชสมุนไพรท้องถิ่นที่มีในสวนสมุนไพร (พวงพี)

ภาพที่ ค.8 พืชสมุนไพรท้องถิ่นที่มีในสวนสมุนไพร (พริกขี้หนู)

ภาพที่ ค.9 สมุนไพรท้องถิ่นที่มีในสวนสมุนไพร (ย่านาง)

ภาพที่ ค.10 พืชสมุนไพรท้องถิ่นที่มีในสวนสมุนไพร (ทองพันชั่ง)

ภาพที่ ค.11 พืชสมุนไพرتองถิ่นที่มีในสวนสมุนไพรร (บัวบก)

นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเรื่อง การพัฒนาชุมชนต้นแบบด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพืชสมุนไพรร : ศูนย์เรียนรู้สิ่งแวดล้อมสมุนไพรร การดำเนินงานแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของชุมชนต้นแบบด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพืชสมุนไพรรและแนวทางการพัฒนาชุมชนต้นแบบด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพืชสมุนไพรร

1. ประชุมกลุ่มตัวแทนเพื่อร่วมกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของชุมชนต้นแบบด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพืชสมุนไพรรและแนวทางการพัฒนาชุมชนต้นแบบด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพืชสมุนไพรร

ภาพที่ ค.12 ผู้วิจัยแจ้งแนวทางดำเนินงานวิจัย วัตถุประสงค์ของการประชุมกลุ่ม สรุปผลจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเยาวชนต้นแบบฯ แยกเป็นประเด็นเพื่อให้ผู้ร่วมประชุมกลุ่มรับทราบ

ภาพที่ ค.13 ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มร่วมกันกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเยาวชนต้นแบบด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพืชสมุนไพรที่เหมาะสมกับท้องถิ่นและร่วมกำหนดแนวทางการพัฒนาเยาวชนต้นแบบฯ บ้านหนองแวง บ้านหนองจิกและบ้านโนนตุ่น

ภาพที่ ค.14 สรุปผลการประชุมกลุ่มตัวแทน สามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเยาวชนต้นแบบฯ และแนวทางการพัฒนาเยาวชนต้นแบบฯ โดยการพัฒนาลัทธิสูตรการพัฒนาเยาวชนต้นแบบด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพืชสมุนไพร

2. นำผลการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเยาวชนต้นแบบด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพืชสมุนไพรและแนวทางการพัฒนาเยาวชนต้นแบบฯ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย

ภาพที่ ค.15 ที่ปรึกษางานวิจัยลงพื้นที่ศูนย์เรียนรู้สืบลสมุนไพรร เพื่อแนะนำการทำวิจัย

ภาพที่ ค.16 ที่ปรึกษางานวิจัยลงพื้นที่ศูนย์เรียนรู้สีนวลสมุนไพรมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ เพื่อแนะนำแนวทางการพัฒนา
ยุวชนต้นแบบฯ

ระยะที่ 2 พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมยุวชนต้นแบบด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญา พืชสมุนไพร

1. ประชุมกลุ่มตัวแทนเพื่อร่วมกันพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมยุวชนต้นแบบด้าน
การอนุรักษ์ภูมิปัญญาพืชสมุนไพร

ภาพที่ ค.17 ประชุมกลุ่มวิชาการครั้งที่ 1 เพื่อร่วมกันพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมฯ

ภาพที่ ค.18 ประชุมกลุ่มวิชาการครั้งที่ 2 เพื่อร่วมกันพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมฯ ในประเด็นเพิ่มเติม

2. นำร่างหลักสูตรที่แล้วเสร็จเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาเยาวชนต้นแบบด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพืชสมุนไพร

ภาพที่ ค.19 ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของร่างหลักสูตรฯ

3. นำร่างหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาเยาวชนต้นแบบการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพืชสมุนไพรที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ มาจัดทำหลักสูตรซึ่งมี 7 แผนการเรียนรู้ การเรียนการสอนเป็นการสอนทฤษฎีพร้อมลงมือปฏิบัติกิจกรรมไปพร้อมกันทุกแผนการเรียนรู้ มาจัดอบรมเป็นระยะเวลา 3 วัน โดยจัดอบรมในวันเสาร์ที่ 3, 10 และ 17 กันยายน 2559

3.1 แผนการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นมาและความสำคัญของพืชสมุนไพร

3.1.1 เรียนรู้ความหมายของสมุนไพรและพืชสมุนไพร (ทฤษฎี)

3.1.2 เรียนรู้พืชสมุนไพรกับการดำรงชีพ (ทฤษฎี)

3.1.3 เรียนรู้ประวัติความเป็นมาของพืชสมุนไพรไทย (ทฤษฎี)

ภาพที่ ค.20 กิจกรรมเรียนรู้ความหมายของสมุนไพรและพืชสมุนไพร พืชสมุนไพรกับการดำรงชีพ ประวัติความเป็นมาของพืชสมุนไพรไทย

3.2 แผนการเรียนรู้ที่ 2 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพืชสมุนไพร

3.2.1 เรียนรู้เรื่องต้นพืชสมุนไพรประกอบไปด้วย 5 ส่วน คือราก ลำต้น ใบ ดอก ผล (ทฤษฎี, ปฏิบัติ)

ภาพที่ ค.21 กิจกรรมให้ผู้เรียนเก็บสมุนไพรจากสวนแล้วบอกส่วนต่างๆ ของต้นพืชสมุนไพร

3.2.2 เรียนรู้เรื่องวิธีการตวง วัดพืชสมุนไพร กำมือ ส่วน ทั้ง 5 แก้ว ซ้อน ถ้วยชา (ทฤษฎี, ปฏิบัติ)

ภาพที่ ค.22 กิจกรรมให้ผู้เรียนฝึกการตวงวัด โดยการปฏิบัติจริง

3.2.3 เรียนรู้เรื่องลักษณะของพืชสมุนไพร รูป สี กลิ่น รส (ทฤษฎี, ปฏิบัติ)

ภาพที่ ค.23 ผู้เรียนเก็บสมุนไพรจากสวนแล้วติดลงในใบงาน พร้อมบอกคุณลักษณะของพืชสมุนไพรว่ามีชื่อ รูป สี กลิ่น รส อย่างไร

3.2.4 เรียนรู้เรื่องการใช้สมุนไพรต้องใช้ให้ถูกต้องถูกส่วน ถูกขนาด ถูกวิธี ถูกกับโรค และเรียนรู้เรื่องประโยชน์ของพืชสมุนไพร (ทฤษฎี)

ภาพที่ ค.24 วิทยากรบรรยายเรื่องการใช้สมุนไพรต้องใช้ให้ถูกต้นถูกส่วน ถูกขนาด ถูกวิธี ถูกกับโรคและเรื่องประโยชน์ของพืชสมุนไพร

3.3 แผนการเรียนรู้ที่ 3 กลุ่มอาการของโรคที่ควรใช้หรือไม่ควรใช้สมุนไพร

3.3.1 เรียนรู้กลุ่มอาการของโรคที่ควรใช้สมุนไพรกลุ่มโรคที่ไม่ควรใช้สมุนไพรเรียนรู้อาการแพ้สมุนไพร (ทฤษฎี)

3.4 แผนการเรียนรู้ที่ 4 วิธีการปรุงยาและการใช้ยาสมุนไพร

3.4.1 เรียนรู้การเก็บรักษาพืชสมุนไพรวิธีการเก็บพืชสมุนไพรมาใช้ข้อควรรู้เกี่ยวกับการปรุงยาไทย (ทฤษฎี)

3.4.2 เรียนรู้วิธีปรุงยาไทยการต้ม ชง ดอง ปั่นลูกกลอน ตำคั้นน้ำ ยาพอก
(ทฤษฎี, ปฏิบัติ)

ภาพที่ ค.25 การทำยาต้ม โดยปราชญ์ท้องถิ่นเป็นผู้สอน

ภาพที่ ค.26 การทำยาชง โดยปราชญ์ท้องถิ่นเป็นผู้สอน

ภาพที่ ค.27 การผสมน้ำผึ้งลงในผงสมุนไพรเพื่อเตรียมทำยาลูกกลอน

ภาพที่ ค.28 การปั้นยาโดยปราชญ์ท้องถิ่นเป็นผู้สอน

ภาพที่ ค.29 การบดใบพืชสมุนไพรคั้นน้ำ พอกบริเวณที่เป็นแผลหรือเป็นกากเคลื่อน โดยปราชญ์ท้องถิ่นเป็นผู้สอน

3.4.3 เรียนรู้ประโยชน์ของพืชสมุนไพรที่เป็นผัก (ทฤษฎี, ปฏิบัติ)

ภาพที่ ค.30 กิจกรรมเก็บผักท้องถิ่นจากสวน

ภาพที่ ค.31 กิจกรรมคิดเมนูพริกขี้หนูหรืออาหารท้องถิ่น บอกส่วนผสมของผักที่เป็นเครื่องปรุง
ในอาหารและผักที่เป็นเครื่องเคียง พร้อมบอกสรรพคุณของผักแต่ละชนิด

ภาพที่ ค.32 กิจกรรมเลือกเมนูพริกขี้หนูหรืออาหารท้องถิ่น เก็บผักจากสวนเพื่อประกอบอาหาร

ภาพที่ ค.33 กิจกรรมเลือกเมนูพริกขี้หนูหรืออาหารท้องถิ่น เก็บผักจากสวนเพื่อประกอบอาหาร

ภาพที่ ค.34 เรียนรู้ส่วนต่างๆ ของผักที่จะนำมาประกอบอาหาร

ภาพที่ ค.35 กิจกรรมทำอาหารอีสานที่มีส่วนประกอบของผักท้องถิ่น

ภาพที่ ค.36 กิจกรรมการนำผักสมุนไพร พริกขี้หนู ดอกอัญชันม่วงมาใช้ในการหุงข้าว

ภาพที่ ค.37 อาหารอีสานและสรรพคุณทางยาป้องกันและรักษาโรค

3.4.4 เรียนรู้ประโยชน์ของพืชสมุนไพรเพื่อการรักษาโรค (ทฤษฎี, ปฏิบัติ)

ภาพที่ ค.38 กิจกรรมเดินดูสวนสมุนไพร

3.4.5 เรียนรู้การสืบค้นข้อมูลความรู้เรื่องพืชสมุนไพร (ทฤษฎี, ปฏิบัติ)

ภาพที่ ค.39 การสืบค้นข้อมูลสมุนไพรจากเว็บไซต์

ภาพที่ ค.40 การสืบค้นข้อมูลสมุนไพรจากหนังสือ

ภาพที่ ค.41 กิจกรรมการเก็บพืชสมุนไพรจากสวนมาติดลงในใบงานพร้อมสืบค้นข้อมูลสรรพคุณสมุนไพรจากเว็บไซต์และหนังสือ

3.5 ชุดการเรียนรู้ที่ 5 พืชสมุนไพรท้องถิ่นที่ควรรู้

3.5.1 เรียนรู้เรื่องโรคที่พบบ่อยในท้องถิ่น (ทฤษฎี)

3.5.2 เรียนรู้เรื่องพืชสมุนไพรท้องถิ่นที่ใช้กับโรคที่พบบ่อยในท้องถิ่น

(ทฤษฎี, ปฏิบัติ)

ภาพที่ ค.42 กิจกรรมเก็บพืชสมุนไพรจากสวน

ภาพที่ ค.43 กิจกรรมการเก็บพืชสมุนไพรพร้อมเขียนชื่อ

ภาพที่ ค.44 กิจกรรมแยกตามกลุ่มอาการอาหารของโรค

ภาพที่ ค.45 สมุนไพรตามกลุ่มอาการของโรคที่พบบ่อยในท้องถิ่น

3.5.3 เรียนรู้ภูมิปัญญาพืชสมุนไพรท้องถิ่น อาหารพื้นบ้าน หมอยาโบราณ

(ทฤษฎี)

ภาพที่ ก.46 สูตรยาโบราณของคุณตาเคน ภูเอื้องแก้ว

ภาพที่ ค.47 คุณตาลาน หมอเป่ารักษาโรค

- 3.6 ชุดการเรียนรู้ที่ 6 การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ
 - 3.6.1 เรียนรู้วิธีการแปรรูปสมุนไพร (ทฤษฎี)
 - 3.6.2 เรียนรู้การคิดค้นผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่ (ทฤษฎี, ปฏิบัติ)

ภาพที่ ค.48 กิจกรรมใบงานให้เยาวชนได้คิดค้นงานร่วมกัน

ภาพที่ ค.49 ผลงานความคิดสร้างสรรค์

ภาพที่ ค.50 ผลงานความคิดต่อยอดความรู้ โดยได้รับคำปรึกษาจากผู้สอน ผู้เรียนค้นพบการทำผลิตภัณฑ์จากต้นส่องฟ้า (ภาษาท้องถิ่นอีสานต้นสะมัด)

ภาพที่ ค.51 นำรากและลำต้นของต้นส่องฟ้ามาล้างให้สะอาด หั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ ตากแดดให้แห้งสนิท 3 แดด นำมาบดผง

ภาพที่ ค.52 บรรจุลงซองชา เป็นผลิตภัณฑ์ชาส่งฟ้า โดยกลุ่มเยาวชนส่งฟ้า

3.6.3 เรียนรู้การทำผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่าย (ทฤษฎี, ปฏิบัติ)

ภาพที่ ค.53 กิจกรรมการเก็บใบหม่อนเพื่อทำชาใบหม่อน

ภาพที่ ค.54 กิจกรรมการหั่นใบหม่อนเพื่อทำชาใบหม่อน

ภาพที่ ค.55 กิจกรรมการตากใบหม่อนที่หั่นแล้วเพื่อทำชาใบหม่อน

ภาพที่ ค.56 กิจกรรมนำใบหม่อนที่ตากแห้ง 3 แดง มาบรรจุของ การชั่งน้ำหนักเพื่อให้ได้ขนาดที่เท่ากัน

ภาพที่ ค.57 กิจกรรมการเรียนรู้การบรรจุภัณฑ์ที่สะอาด คูดี เพื่อจำหน่าย

ภาพที่ ค.58 เรียนรู้ส่วนผสมของยาหม่อง วิธีการทำ

ภาพที่ ค.59 การนำส่วนผสมที่ผสมแล้วมาตั้งไฟ

ภาพที่ ค.60 การบรรจุยาหม่องที่เขียนแล้วลงขวด

ภาพที่ ค.61 ผลิตภัณฑ์ยาหม่องชนิดน้ำและชนิดครีม

3.7 แผนการเรียนรู้ที่ 7 เรื่องการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาพืชสมุนไพร

3.7.1 เรียนรู้การขยายพันธุ์พืชสมุนไพร (ทฤษฎีและปฏิบัติ)

ภาพที่ ค.62 กิจกรรมการปลูกต้นไม้ด้วยเมล็ด

ภาพที่ ค.63 กิจกรรมการปลูกต้นไม้ด้วยหัว

ภาพที่ ค.64 กิจกรรมเรียนรู้การตอนกิ่ง

ภาพที่ ค.65 กิจกรรมการดูแลสมุนไพรมุข

3.7.2 เรียนรู้การเผยแพร่ภูมิปัญญาพืชสมุนไพรท้องถิ่น (ทฤษฎีและปฏิบัติ)

ภาพที่ ค.66 การนำเสนอข้อมูลสมุนไพรแบบกลุ่ม

ภาพที่ ค.67 การนำเสนอผลงานผลิตภัณฑ์สมุนไพร

3.7.3 เรียนรู้การเป็นเยาวชนต้นแบบด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพืชสมุนไพร โดยนำหลักปราชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชการที่ 9 มาใช้ ดำเนินการสอนแบบพุทธวิธีหรือพุทธลีลาการสอน คือสอนให้ผู้เรียนรู้ถึงประโยชน์ที่แท้จริงของสิ่งที่จะได้รับจากการเรียนรู้ จนทำให้ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้จนบรรลุผล

ระยะที่ 2 ประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเยาวชนต้นแบบด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพืชสมุนไพรของเยาวชนบ้านหนองแวง บ้านหนองจิกและบ้านโนนตู่ตำบลหนองแวง อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น ที่ผ่านการพัฒนาจากศูนย์เรียนรู้สีนวลสมุนไพร

ภาพที่ ค.68 การประเมินผลเยาวชนต้นแบบฯ ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความเก่ง ความดี จากใบงานการปฏิบัติกิจกรรมความคิดสร้างสรรค์ผลงาน